

A MÉHEK NAPJA MAGYARORSZÁGON A MÉHEK TÁNCA

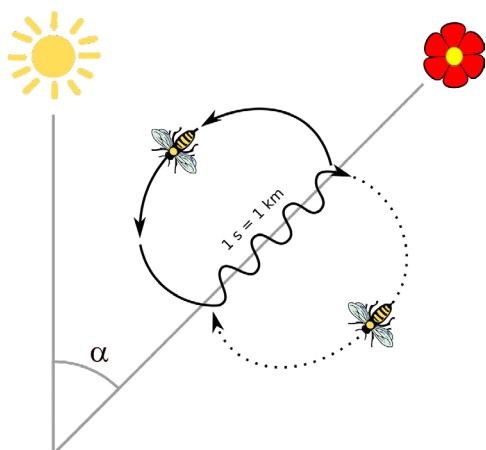
„Ha a méhek kipusztulnának, valószínűleg az emberiségnek még 4 éve lenne hátra.”
(Maurice Maeterlinck)

1994-től – a Magyar Méhészek Egyesületének kezdeményezésére – április 30-án ünnepeljük a méhek napját hazánkban. A szervezet célja, hogy a méheket és a méhészeti termékeket megismertessék a magyar lakossággal, és megkedveltessék a méz fogyasztását. Ezen a napon országszerte a méz és a méhek kerülnek a figyelem középpontjába.

A méhek minden kontinensen előfordulnak, kivéve az Antarktison. Megközelítőleg 20 000 ismert faj létezik, néhányuknak nincs besorolása, sem leírása. Magyarországon a háziméh a legismertebb faj, melyek több száz társukhoz hasonlóan mézet termelnek. Kulcsszerepet játszanak a növények beporzásában, illetve a mezőgazdaságban. A méhek magányosan és közösségben is élhetnek, utóbbiak telepeket hoznak létre. Minden egyes kolóniában egy királynő és több dolgozó van együtt, a királynőt könnyű megkülönböztetni a nagyobb mérete miatt. Vannak kolóniák, melyek ember által biztosított élőhelyen élnek, ezeket kasnak nevezzük.

A méhek igazi közösséget képeznek, hiszen kommunikálnak egymással, egyedülálló jelrendszerrel fontos információkat közölnek társaikkal. A jelenséget egy osztrák etológus, Karl von Fisher figyelte meg először, melyért 1973-ban Nobel-díjat kapott. A kommunikációjuk fejlett táncmozdulatokon alapszik, ezért is nevezik a méhek táncának. Ezzel a technikával pontos távolságot és irányt írnak le a virágpór lelőhelyéről. Attól függően, hogy milyen távolságban van a lelőhely kétféle tánc különíthető el: a körtánc és a riszáló tánc.

A körtáncot akkor használják, amikor a lelőhely a közelben van, pontosabban a kaptár 100 méteren belüli körzetében. A felderítő méh, ilyenkor kisebb-nagyobb irányváltással köröket fut le a kaptárban, az irányváltás sokkal gyakoribb, ha a talált táplálék nagyobb cukortartalmú. Ha a talált táplálék 100 méteren kívül esik, akkor bonyolultabb riszáló tánccal írják le a lelőhelyet. A méh mozgása, ilyenkor nyolcasra emlékeztető alakzatot rajzol le. Először a nyolcas középső, egyenes szakaszát rajzolja le, miközben különböző sebességgel mozgatja a potrohát. Az egyenes vonalnak a függőlegessel bezárt szöge megegyezik a forrás irányának Naphoz viszonyított szögével, vagyis, ha a méh riszáló mozgása felfelé mutat, akkor a táplálék a Nap irányába található. A potrohrázás száma megegyezik a távolsággal, több rázás nagyobb távolságot jelent, a tánc időtartalma pedig a forrás minőségéről árulkodik, minél hosszabb annál jobb minőségű a talált táplálék. A felderítő méh többször eltáncolja a jelrendszert, társai előbb megfigyelik, majd ők is eltáncolják, mielőtt kirepülnének.

A trópusi esőerdőkben elterjedt a fullánktalan méhek körében, hogy inkább zümmögnek és izgatottan „rohagnak”, miközben szagmintát adnak át egymásnak. Pontos térképet nem rajzolnak le, csak az irányt mutatják meg, többszörös kirepülés során, a feromon ösvénnyel pedig a magasságot jelzik. Ez a technika nem igazán biztonságos, mivel a vetélytársak felismerhetik. A *Trigona spinipes* egy agresszív méh, mely általában saját szagmintát követ, egészen addig, míg kevés társuk van a lelőhelyen. Ha már túl sokan elfoglalják a táplálék helyét, akkor más faj szagösvényére térnek, és agresszív magatartásukkal elfoglalják azt.

A méhek szerepe az emberek életében nélkülözhetetlen, hiszen hozzájárulnak ahhoz, hogy asztalunkra minden nap élelmiszer kerülhessen. Az emberiség érdeke, hogy felhívjuk egymás figyelmét a méhek védelmének és fajuk fenntartásának fontosságáról.